

2022-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Tunngassutilinnut Naalakkersuisoq)

Akissuteqaat**Aappassaaneerinninneq****Aallaqqaasiut**

Aallaqqaasiullugu Naalakkersuisut sinnerlugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq 2022-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik, Naalakkersuisullu aappassaaneerinninnermut atatillugu allannguutissatut siunnersuutaannik sukumiisumik suliarinnissimaneranik qujassuteqarfigaakka.

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap aappassaaneerinninnissamut isumaliutissiissutaa

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissummini ilaatigut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip sannaa aningaasaliisarnermilu malittarisassat pingaarutillit arlallit, missingersuutit naatsorsuutillu pillugit inatsimmi tunngavittut inatsimmi aalajangersarneqartut nassuiaatigai. Taamattaarlu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap Inatsisartut ukiumut aningaasanut inatsiseqarfiusumut aningaasatigut tullerriaarisarnerat ataatsimut aningaasanut inatsimmi pisarnera, aningaasanut inatsimmik suliaqarnermi qitiusumik periusersiaanera erseqqissaatigaa. Periuseq tamanna, aningaasaqarnerup politikikkut tamakkerlugu ataatsimut isiginissaanut anguniagaqarnermi akimuisumik sukumiisumillu pingaarnersiuinissamut periarfissamik qularnaariniarnermi pingaaruteqarpoq. Naalakkersuisut tamanna isumaqatigilluinnarpaat.

Ataatsimiititaliap pisortat aningaasaqarnerata attanneqarsinnaaneranut ajornartorsiut, ilaatigut Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit erseqqissagaat, ilungersunartorujussuutippaa. Naalakkersuisut ajornartorsiutip tamatuma ilisimaarineqarluarnissaata pisariaqarnerneranut tunngatillugu ataatsimiititaliaq isumaqatigilluinnarpaat. Ilisimaariinnarnerli naammangilaq. Maanna ukiunilu aggersuni amerlanerit ikinnerusunit pilersorneqartussanngornissaat pissutigalugu, nunatta karsia annertuunik nutaanillu aningaasartuuserneqannginnissaa pisariaqarpoq. Naalakkersuisut attassinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarummik nutaamik suliaqarnerat tassunga atatillugu sammineqassaaq, maannali aningaasaqarnikkut attassinissamik ajornartorsiut Inatsisartunit aaqqinniarneqartariaqassaaq ilaatigullu pisariaqartunik nuannarineqanngitsunillu aalajangiiffigineqartariaqarluni.

Ataatsimiititaliap isumaliutissiissummini aningaasaqarnikkut ajornartorsiutit paasineqartut KNI-mi iserfigai. Naalakkersuisut 2022 ilanngullugu KNI-p ajornartorsiutai qulaajarlugillu aaqqiiffiginissaat sulissutigissavaat, maannakkulli aaqqiissut taamaattoq qanoq sannaqassanersoq oqaatigiuminaappoq. Siunissaq qaninneq eqqarsaatigalugu KNI-mi

ajornartorsiutit pissutigalugit siusinnerusukkut sipaarniutissatut iluanaarutisiassatullu missingersuutigineqartut ukiumik ataatsimik kinguartinneqarput. Tamatuma saniatigut Neqi A/S-i amerlanernik aningaasaliiffigineqartariaqassaaq. Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut kukkunersiuisarnermik pisortallu aktiaatileqatigiiffiutaasa annerusut nakkutigineqarnerannik pitsanngorsaaniissaq sulissutigaat.

Pisortat taarsigassarsiaat tamarmiusut ukiuni makkunani annertuumik qaffakkiartorput. Akiitsut ingammik kommunit namminersorlutillu oqartussat suliffeqarfiutaanni amerliartorput. Taarsigassarsiornerup Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap aarlerinartippaa. Ataatsimiititaliap taamatut isumaqarnera Naalakkersuisut isumaqatigaat, nakkutigisamimmi taarsigassarsineq iliuseqarsinnaassutsitsinnik attassiinnassagutta pingaaruteqarluinnarmat. Peqatigisaanillu attaveqaatinut aningaasaliinissat annertuut arlallit taarsigassarsinermik tunngaveqartussaapput. Taarsigassarsinerli aningaasaqarnermik suliaasat oqimaatsut tamanut aqutissaanngilaq. Taamatut oqarneq taarsigassarsiamut pitsaasumut, taarsigassarsiamut pitsaanngitsumut taarsigassarsiamullu navianartumut immikkoortitsinikkut ersarissarneqarsinnaavoq.

Taarsigassarsiaq pitsaasoq suliniutinut aningaasartuutissanik sipaaruteqarnermik isertitalluunniit qaffariarnerannik, taarsigassarsiat erniaannik akilersuinerli taarsersuinermilu akiliisinaanermut kinguneqartumik taarsigassarsiarineqartarpoq. Naak taarsigassarsiaq taanna inuiaqatigiit ataatsimut aningaasaqarnerannik pitsannguigaluartoq, taamaattoq allanik taarsigassarsinissamut periarfissanik killiliisuusarpoq. Taamaammatt periarfissat atorneqannginnerani eqqarsarluartoqartariaqarpoq.

Taarsigassarsiaq pitsaanngitsoq pilersaarutaanngitsumik aningaasanik tigoriaannaateqannginneq pissutigalugu taarsigassarsiarineqartarpoq. Tamanna assersuutigalugu aningaasarsiornerup appariarnerani assigisaaniluunniit pisinnaavoq. Tamanna aamma ernianut taarsersuutinullu akilersuinerli pisinnaanngortitsisunik kingunerisassartaqanngilaq. Taamaammatt taanna pisortat aningaasartuutaannik imaluunniit akileraarutini akitsuutinillu qaffaanermik pingaarnersiuneq aqutigalugu pissaq. Taarsigassarsiaq taamaattoq annikkuni ajutoorutaasinnaanngilaq, namminersorlutilli (kommunilluunniit arlaata) iliuseqarsinnaassusia soorunami killilerneqassaaq. Taamaammatt pitsaanngitsumik taarsigassarsineq taamaallaat piffissami sivikitsumi aningaasarsiornerup allanngornerani atorneqassaaq, ukiumoortumillu aningaasanut inatsisini amigartoorutinut, ataatsimut aningaasartuutini pingaarnersiuinnginnerup malitsigisaanik matussutissattut atorneqarnatik.

Taarsigassarsiaq navianartoq tassaavoq "taarsigassarsiaq pitsaanngitsoq" qaffarujussuarnikoq, tassanilu taarsigassanik akilersuineq pisortatigut annertuumik sipaaruteqarnermik kinguneqarsinnaavoq, tassanilu atugarissaarnermik kiffartuussinerit eqqorneqarsinnaapput imaluunniit akileraarutini qaffaasinnaalluni. Tamanna isumaqassaaq Inatsisartut Naalakkersuisullu aningaasanik tigoriaannaateqanngitsut, taamaattoqarneranilu nunani allani taarsigassarsisitsisartut sulianut immikkoortuni arlalinni, soorlu isumaginninnermut politikimi, peqqinnissamut politikimi, ilinniartitaanermut politikimi akileraartarnermullu politikimi aalajangiisartunngussasut.

Missingersuutitut naatsorsuutinullu inatsimmi taarsigassarsisarnermut aalajangersakkat kommunit namminersorlutillu oqartussat sapinngisamik taamaallaat pitsaasumik taarsigassarsisarnissaannik qulakkeerinninnissamik siunertaqarpoq. Inatsimmi aalajangersakkat ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartunit taarsigassarsisarnerit ilaatinneqanngillat, tamannali ingerlatseqatigiiffiit taakku aqputigalugit pitsaanngitsunik taarsigassarsiniarnernik kinguneqassanngilaq.

Aappassaaneerinninnermi allannguutissatut siunnersuut

Aappassaaneerinninnissamut Naalackersuisut aningaasaliissutitut allannguutissatut siunnersuutit katillugit 53-it, oqaasertaliussanullu allannguutissatut siunnersuutit qulit saqqummiuppaat. Allannguutissatut siunnersuutit IST-p inernissaatut missingersuutigineqartup 2022-mi 12 mio. kr.-nik piffissamilu ataatsimut aningaasanut inatsisiliorfiusumi 2022-2025 44,1 mio. kr.-nik pitsanngoriaateqarnermik kingunerisaqassapput.

Aningaasaliissutitut allannguutissatut siunnersuutit amerlanersai oqaasertaliussanik missingersuutinullu tapiliussatut suliassani kisitsisissatut takussutissiivinnik nutarterinernut tunngapput. Tamanna ilaatigut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap apeqputai tunngavigineqarput.

Sanaartornermut immikkoortumi Aasianni inissianik 20-nik sanaartornermut 2022-mi 16,8 mio. kr.-t 2023-milu 15,0 mio. kr.-t atugassanngortinneqassasut qinnutigineqarpoq. Siunertamut 2021-mi 23,5 mio. kr.-t immikkoortinneqarnissaat Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap akueraa. Suliniut Kommune Qeqertalik peqatigalugu ingerlanneqarpoq, tassani kommuni inissianik 40-nik sanaartorpoq, taamaalillunilu katillugit inissiat 60-it sanaartorneqarlutik.

Isertitassatut inatsisillu naapertorlugit aningaasaliissutitut allannguutissatut siunnersuutit pingasut saqqummiunneqarput. Allannguutissatut siunnersuutit piffissaq aningaasanut inatsiseqarfiusuni 2022-mit 2025-mut IST-mik angusassatut missingersuutinik ukiumut 9 aamma 11,7 mio. kr.-t missaannik pitsanngoriartitsissapput. Pitsanngoriaat annertunertigut pinerluttaalisitsinermut inatsit naapertorlugu eqqarsartaatsimikkut innarluutillit ikinnerulaartut ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarnissaannik ilimagisaqarnermik tunngaveqarpoq.

Oqaasertaliussanut allannguutissatut siunnersuutit qulit saqqummiunneqarput. Pingaarnertut oqaasertaliusseq Karrat Kangerluanni namminersorlutik oqartussanit illunik piginnittut taarsigassarsinneqartut pinngitsoornani najugaqarnissamut piumasaqaammut sanioqqussisinnaanermik Naalackersuisunik piginnaatitsisoq taaneqarsinnaavoq. Taamattaq taarsigassarsiat taakku utertillugit akilersorneqarnerisa unitsinneqarnissaannik Naalackersuisut piginnaatinneqarput. Suliniut ullumikkut ingerlareerpoq, 2021-mummi tunngatillugu tamanna juulip qaammataani ilassutitut aningasaliissutikkut akuerineqarpoq.

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap aappassaaneerinninnissamut isumaliutissiissummini Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutit saqqummiussaasa tamarmik akuerineqassasooq inassutigaa. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu

Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuutit saqqummiunneqartunik akuersaartumik suliarinninnera Naalakkersuisut qujassutigaat.

Pingajussaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuutissat

Akilerarutinut akitsuutinullu missingiutit nutaat malitsigisaanik kiisalu aningaasanut inatsisissatut siunnersuut pillugu partiinik isumaqatiginninniarnit inernerisa malitsigisaannik pingajussaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Naggasiut

2022-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip politikikkut isumaqatigiinniutigineqarnera nangissaaq, taamaasilluni 2022-mut aningaasanut inatsisissap pingajussaaneerlugu oqaluuserineqarnissaa sioqqullugu Naalakkersuisut isumaqatigiissummik saqqummiussaqaarsinnaaniassammata.

Naalakkersuisut neriuutigaa 2022-mut aningaasanut inatsit tapersersorneqarluarnera pitsaasumik tunngavilerneqarsinnaassasoq, taamaattoq aamma naqissusissallugu oqaatigineqassaaq pingajussaaneerinninnissap tungaanut suliassaq annertoq utaqqisoq pisariaqarmat. Angusaqartoqassappat taava susasaqartut tamarmik pitseriartumik akuunissaat kissaatiginarpoq. Kikkut tamarmik kissaataasa tamanik eqquutsitsisoqarsinnaanngilaq, aamma tamarmik aaqqiissutissanik nassaarniarnermi suliamut piareersimasariaqarput. Tamanna minnerunngitsumik aningaasartuutinik nutaanik malitseqartunut kissaatinut aningaasalersuinissanullu maannamut aningaasaliiffigineqartussanut uiggiullugu ilanngunneqartussanut atuuppoq. Tassunga atatillugu ilaatigut oqaatigineqarsinnaavoq qaleralinnut akitsuutip peerneqarnissaanut aningaasalersuinissaq, Qaqortumi mittarfiup 1500 meteriusup sanaartornissaa, utoqqalinersiat siusinaartumillu utoqqalinersiutit pitsanngorsaavigineqarnissaat aammalu Nukissiorfiit aningaasaqarnerata aqqinnissaa, kisiannili aamma partiinit saqqummiunneqartut ilassutit kissaatit aningaasalersornissaat.

Aningasaanut inatsit, nunatta ineriartorneranik siuariartitsisinnaasoq, akisussaassuseqartoq imminullu ataqatigiittoq akuersissutigineqassappat, politikikkut pingaarnersiutinissamut piumannuseqartoqartariaqarpoq aammalu aningaasartuutissatut kissaatit ilaannik ilanngartuilluni – apeqqutaatinngu siunnersuutit taakku qanorluunniit piumanneqartigigaluarpata. Aningaasanut inatsimmi kikkut tamarmik iluaqutissarsineqarsinnaanngillat, taamaattumik sapiissuseqarnissaq akisussaassuseqarnissarlu isumaqatiginninniarnermi aammalu isumaqatigiissuteqarluni pisariaqarpoq. Suleriaqqinnissamut taamatut sapiissuseqarnissaq akisussaassuseqarnissarlu taamaasilluni pisariaqarpoq.

Qularinngilara partiit tamarmik taamatut sapiissuseqarnermik akisussaassuseqarnermillu takutitsilluarumaartut.

Taamatut oqaaseqarlunga aningaasaqarnermut inatsisimik oqallittoqarluarnissaa qilanaaraara.